



'समानो मन्त्रः समितिः समानी'

**UNIVERSITY OF NORTH BENGAL**

B.A. Honours Part-III Examination, 2022

**SANSKRIT**

**PAPER-VI**

**NEW AND OLD SYLLABUS**

Time Allotted: 4 Hours

Full Marks: 100

*The figures in the margin indicate full marks.*

विभाग:-क

1. व्याख्या कार्या (चतुर्णाम्) – 5×4 = 20
  - (क) ज्ञानाधिकरणमात्मा ।
  - (ख) संस्कारस्त्रिविधः ।
  - (ग) नित्यद्रव्यवृत्तयो विशेषाः ।
  - (घ) अनादिः सान्तः प्रागभावः ।
  - (ङ) आप्तवाक्यं शब्दः ।
  - (च) उपमितिकरणमुपमानम् ।
  
2. प्रश्नद्वयं समाधेयम् – 12×2 = 24
  - (क) किं तावद् द्रव्यम् ? तमसः दशमद्रव्यत्वं स्वीकार्यं न वेति तर्कसंग्रहमनुसृत्य सविमर्शमालोच्यताम् ।
  - (ख) को नाम सन्निकर्षः ? तस्य भेदान् सलक्षणं सोदाहरणञ्च आलोचयत ।
  - (ग) को नाम अभावः ? तस्य भेदाः सविमर्शमालोच्यताम् ।
  
3. वैधतां निरूपयत (द्वयोः)– 3×2 = 6
  - (क) शशको हिंस्रः विषाणित्वात् ।
  - (ख) शब्दो नित्यः कार्यत्वात् ।
  - (ग) पर्वतो धूमवान् वहेः ।
  - (घ) वह्निरनुष्णः द्रव्यत्वात् ।
  
4. पञ्चानां संक्षिप्तोत्तरं प्रदेयम् – 2×5 = 10
  - (क) को नाम शक्तिग्रहः ?
  - (ख) अनुमाने कस्तावत् सपक्षः ? कश्च विपक्षः ?

- (ग) वाक्यार्थज्ञाने कानि तावत् प्रमाणानि ?  
(घ) हेत्वाभासस्य भेदान् लिखत ।  
(ङ) मनसः लक्षणं किम् ।  
(च) का नाम व्याप्तिः ?  
(छ) कति कर्माणि ? नामानि लिखत ।

विभाग:-ख

5. प्रश्नद्वयं समाधेयम् — 10×2 = 20  
(क) भारतीयदर्शने ईश्वरस्य स्थानं सम्यक् आलोच्यताम् ।  
(ख) भारतीयदर्शने शङ्कराचार्यस्य अवदानं सविमर्शमालोच्यताम् ।  
(ग) 'चार्वाक'- इति शब्दस्य कोऽर्थः ? चार्वाकदर्शनस्य मुख्यानि तत्त्वानि आलोचयत ।
6. द्वयोः प्रश्नयोः उत्तरं संस्कृतभाषया प्रदेयम् — 5×2 = 10  
रामानुजाचार्यः, कणादः, चत्वारि आर्यसत्यानि, परमाणुवादः ।

विभाग:-ग

7. पञ्चप्रश्नाः समाधेयाः —(Only for new) 2×5 = 10  
(क) 'पाण्डुलिपि'- इति शब्दस्य कोऽर्थः ?  
(ख) किं तावत् शोधपत्रम् ?  
(ग) किं तावत् संस्करणम् ?  
(घ) मुख्यानां प्राचीनलिपीनां नामानि लिखत ।  
(ङ) एकलमातृका का ?  
(च) पुष्पिका का ?  
(छ) गिल्गिद् पाण्डुलिपिः कदा आविस्कृता ?  
(ज) पाण्डुलिपि-शिलालेखयोः पार्थक्यं किम् ?

अथवा

एकस्योत्तरं देयम् —(Only for old)

10×1 = 10

- (क) को नाम योगः ? योगदर्शनस्य तत्त्वानि आलोचयत ।  
(ख) को नाम सत्कार्यवादः ? तत्सर्वं सांख्य-दर्शनदिशालोच्यताम् ।

—×—